

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 145/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Holotom, Komenského 2791/35, Snina, ktorou namieta porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod č. k. 16 C 80/2010-408 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod č. k. 2 Co 136/2019-434, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Holotom,

Komenského 2791/35, Snina, ktorou namieta porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod č. k. 16 C 80/2010-408 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod č. k. 2 Co 136/2019-434 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručenou okresnému súdu 12. apríla 2010 domáhala v napadnutom konaní proti žalovanému (Prešovský samosprávny kraj) náhrady za usporiadanie vlastníckych vzťahov, bezdôvodné obohatenie a zriadenie vecného bremena. Okresný súd predvolal na pojednávanie nariadené na 20. apríl 2018 právneho zástupcu sťažovateľky (žalobkyne) a vo výzve ho zároveň poučil, že ak sa riadne a včas na pojednávanie nedostaví a svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami neospravedlní, na návrh druhej strany rozhodne o žalobe rozsudkom pre zmeškanie.

3. Vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky sa na pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 20. apríla 2018, nedostavil a svoju neprítomnosť na pojednávaní neospravedlnil a ani včas nepožiadaval z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania, okresný súd vydal 20. apríla 2018 na žiadosť právneho zástupcu žalovaného rozsudok pre zmeškanie sp. zn. 16 C 80/2010 (ďalej len „rozsudok pre zmeškanie z 20. apríla 2018“), ktorým žalobu sťažovateľky zamietol (výrok I), žiadnej zo strán nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok II) a zároveň rozhodol, že Slovenská republika nemá nárok na náhradu trov konania (výrok III).

4. Proti rozsudku okresného súdu pre zmeškanie z 20. apríla 2018 podala sťažovateľka 11. júna 2018 odvolanie a zároveň žiadala o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania. Okresný súd uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom č. k. 16 C 80/2010-421 z 25. júla 2019 (ďalej len „uznesenie z 25. júla 2019“) návrh sťažovateľky na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania proti rozsudku okresného súdu pre zmeškanie z 20. apríla 2018 zamietol. O sťažnosti sťažovateľky proti

uzneseníu okresného súdu z 25. júla 2019 rozhodol okresný súd uznesením vydaným sudcom č. k. 16 C 80/2010-429 zo 6. novembra 2019 (ďalej len „uznesenie zo 6. novembra 2019“) tak, že túto zamietol.

5. Na podklade uvedených skutočností následne krajský súd uznesením č. k. 2 Co 136/2019-434 z 29. januára 2020 (ďalej len „uznesenie z 29. januára 2020“) po zistení, že odvolanie proti rozsudku okresného súdu pre zmeškanie z 20. apríla 2018 bolo podané sťažovateľkou na pošte 11. júna 2018, teda po uplynutí zákonnej 15-dňovej lehoty na podanie odvolania, ktorá v okolnostiach prejednávanej veci uplynula 7. júna 2018, uzavrel, že odvolanie bolo podané oneskorene. Vzhľadom na uvedené preto krajský súd uznesením z 29. januára 2020 odvolanie sťažovateľky proti napadnutému rozsudku okresného súdu pre zmeškanie z 20. apríla 2018 odmietol ako oneskorene podané v súlade s § 386 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

6. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy sťažovateľka zdôrazňuje, že v jej veci konajúce súdy *„neposúdili ako opodstatnené tvrdenie sťažovateľky o tom, že neúčast' právneho zástupcu na vytýčenom pojednávaní dňa 20.4.2018 právny zástupca riadne oznámil súdu a z pojednávania sa riadne ospravedlnil... neposúdili správne dôvody právneho zástupcu sťažovateľky pre odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania z dôvodu jeho lekárskeho ošetrovania v Košiciach...“*.

7. Krajský súd z uvedených dôvodov podľa sťažovateľky svojím *„faktickým postupom porušil ústavné právo na spravodlivý proces zahŕňajúce právo na verejné prerokovanie veci.“*

8. K namietanému porušeniu základného práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sťažovateľka uvádza, že celková dĺžka napadnutého konania (takmer 10 rokov) je zjavne neprimeraná.

9. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní, rozsudok okresného súdu pre zmeškanie z 20. apríla 2018 a uznesenie krajského súdu z 29. januára 2020 zruší a vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie a zároveň sťažovateľke prizná náhradu trov konania a primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. V súlade s čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

14. V súlade s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu.

16. V súlade s § 132 ods. 1, 2 a 3 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (odsek 1). Ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd (odsek 2). Ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa (odsek 3).

17. Úlohou ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti je okrem iného posúdiť, či ústavná sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť,

pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. V súlade s čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

20. Pri prieskume ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavný súd vychádzal z toho, že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie práva s ústavou. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval vec a rozhodol o tom, či bolo alebo nebolo porušené základné právo alebo sloboda účastníka konania (strany sporu) pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

21. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 123 ods. 1 zákona

o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich základných práv a slobôd [§ 123 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde].

22. Na základe uvedeného ústavný súd viazaný petitom mohol rozhodovať len o namietanom porušení základných práv sťažovateľky tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia, teda vo vzťahu k postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ktorého výsledkom bolo vydanie rozsudku pre zmeškanie, a vo vzťahu k postupu krajského súdu v napadnutom konaní, ktorého výsledkom bolo odmietnutie odvolania proti rozsudku okresného súdu pre zmeškanie.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní

23. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa sťažovateľky došlo tým, že v jej veci konajúce súdy neposúdili správne dôvody na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania. Podľa názoru ústavného súdu je argumentácia sťažovateľky už na prvý pohľad nespôsobilá viesť k záveru o porušení označeného základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy. Predmetom napadnutého konania vedeného krajským súdom totiž bolo len preskúmanie splnenia procesných podmienok nevyhnutných k následnému meritórnemu preskúmaniu podaného odvolania. Ako to z bodu 5 tohto uznesenia ústavného súdu vyplýva, k meritórnemu prieskumu odvolania krajský súd nepristúpil z dôvodu, že odvolanie bolo podané po uplynutí zákonom stanovenej lehoty. K tomuto záveru krajský súd dospel na podklade odôvodnenia obsiahnutého v uzneseniach okresného súdu z 25. júla 2019 a zo 6. novembra 2019, ktorými sa rozhodovalo vo veci návrhu sťažovateľky na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania. Týmito závermi okresného súdu bol krajský súd pri preskúmaní odvolania sťažovateľky viazaný. Krajský súd teda nemohol v napadnutom konaní dôvody na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania opätovne preskúmať

a prehodnocovať inak, ako to urobil na podklade návrhu samotnej sťažovateľky okresný súd.

Z uvedených dôvodov sa krajský súd v sťažovateľkou napadnutom konaní nezaoberal a ani nemohol zaoberať „*správnosťou dôvodov pre odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania.*“.

24. Jeho úlohou bolo posúdiť len to, či odvolanie smerujúce proti rozsudku okresného súdu pre zmeškanie z 20. apríla 2018 bolo podané včas.

25. Po preskúmaní postupu krajského súdu v napadnutom konaní ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie odmietnutia odvolania smerujúceho proti rozsudku okresného súdu pre zmeškanie z 20. apríla 2018 pre nenaplnenie procesnej podmienky, a to dodržania zákonom stanovenej lehoty na podanie opravného prostriedku (pozri bod 5 tohto uznesenia), je ústavne udržateľné.

26. Okrem toho, ako to bolo už zdôraznené v bodoch 21 a 22 tohto uznesenia, ústavný súd je viazaný návrhom na rozhodnutie vo veci ústavnej sťažnosti. Pokiaľ preto sťažovateľka argumentuje nesprávnosťou rozhodnutia vo veci odpustenia zmeškania lehoty, táto argumentácia nemôže byť predmetom ústavného prieskumu, keďže je (mohla by byť) relevantná len vo vzťahu k uzneseniam okresného súdu z 25. júla 2019 a zo 6. novembra 2019, ktoré však sťažovateľka touto ústavnou sťažnosťou nenapáda.

27. Za týchto rozhodujúcich okolností je preto smerodajné, že krajský súd, súc viazaný rozhodnutím okresného súdu o nesplnení podmienok pre odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania, odvolanie mohol posúdiť len ako oneskorene podané. Vychádzajúc pritom zo skutočnosti, že rozsudok okresného súdu pre zmeškanie z 20. apríla 2018 nebol v zákonom stanovenej lehote napadnutý riadnym opravným prostriedkom, odvolanie správne v súlade s § 386 písm. a) CSP odmietol ako oneskorene podané.

28. Ústavný súd už vo viacerých rozhodnutiach zdôraznil, že základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v príslušnom civilnom konaní (m. m. II. ÚS 122/05, III. ÚS 239/2008). Z uvedených dôvodov zákonne súladný postup krajského súdu neumožňuje vysloviť záver o porušení základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy.

29. Postup krajského súdu v napadnutom konaní nemožno podľa názoru ústavného súdu hodnotiť ako formalistický či nedostatočne odôvodnený, keďže nedodržanie zákonom stanovenej lehoty na podanie odvolania ako základného predpokladu pre preskúmanie opodstatnenosti odvolania bránilo krajskému súdu sa odvolaním ako takým vôbec zaoberať. Z uvedených dôvodov krajský súd svojím postupom v napadnutom konaní neznemožnil prístup sťažovateľky k súdu a neporušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

30. Na základe uvedených skutočností ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi postupom krajského súdu v napadnutom konaní a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého vyslovenia porušenia sa sťažovateľka domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí relevantnej časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

**K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy
postupom okresného súdu v napadnutom konaní**

31. Podľa § 355 ods. 1 CSP proti rozsudku súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon nevyklučuje.

32. V súlade s § 356 písm. b) CSP odvolanie nie je prípustné proti rozsudku pre zmeškanie okrem prípadov odvolania podaného z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takého rozhodnutia.

33. V súlade s už citovanou právnou úpravou a podľa poučenia obsiahnutého v rozsudku okresného súdu pre zmeškanie z 20. apríla 2018 sťažovateľka mohla podať odvolanie z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takéhoto rozhodnutia.

34. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka mala možnosť proti rozsudku okresného súdu pre zmeškanie podať odvolanie, účinne ho však z dôvodu zmeškania lehoty na jeho podanie nevyužila, ústavný súd v súlade s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde túto časť ústavnej sťažnosti odmietol ako neprípustnú pre nevyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľke na ochranu jej základných práv a slobôd priznával, podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní

35. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. K rešpektovaniu, resp. naplneniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

36. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi (v tomto prípade okresným súdom a krajským súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmieta ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

37. V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

38. K uplatneniu ochrany citovaného základného práva došlo zo strany sťažovateľky v čase, keď namietané porušenie základného práva už nemohlo trvať, keďže v čase doručenia ústavnej sťažnosti už napadnuté konanie vedené okresným súdom a napadnuté konanie vedené krajským súdom boli právoplatne skončené doručením rozsudku okresného súdu pre zmeškanie právnomu zástupcovi sťažovateľky (23. mája 2018) a doručením uznesenia krajského súdu právnomu zástupcovi sťažovateľky (31. januára 2020). Uvedená skutočnosť je v súlade so stabilnou judikatúrou ústavného súdu (m. m. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, II. ÚS 139/02) dôvodom na odmietnutie relevantnej časti ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

39. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi v ústavnej sťažnosti uplatnenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu